

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

проф. Сотник І.М., студентка Ус Я.О.
Сумський державний університет (Україна)

Міжнародна торгівля (МТ) – історично перша форма міжнародних економічних відносин, яка виникла ще в період рабовласницького ладу та являє собою обмін товарами і послугами між державами [1]. За допомогою МТ країни світу розвивають і поглиблюють спеціалізації своїх економік, підвищують продуктивність праці, рівень використання своїх ресурсів.

Оскільки Україна, як і будь-яка країна світу, не забезпечена усіма факторами виробництва, тому деякі товари і послуги вона купує в інших країн для забезпечення внутрішнього попиту та розвитку своєї економіки. МТ України здійснюється відповідно до базового Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», що регулює зовнішньоекономічну діяльність (ЗЕД) за допомогою методів тарифного і нетарифного регулювання, які реалізуються системою відповідних державних органів.

До завдань державного регулювання ЗЕД належать: захист економічних інтересів України та законних суб'єктів ЗЕД; забезпечення найсприятливіших умов для інтеграції української економіки та системи міжнародного поділу праці; створення рівних можливостей для суб'єктів ЗЕД розвивати всі види підприємницької діяльності незалежно від форм власності та всі напрями використання доходів, здійснення інвестицій; заохочення конкуренції та ліквідація монополізму у сфері ЗЕД [2].

Для того, щоб раціонально розвивати МТ країни, слід проводити розрахунки та аналіз показників, які дають уявлення про стан МТ, а саме: ступінь відкритості економіки, залежності країни від імпорту, тенденції розвитку експорту товарів і послуг та ін. Щодо динаміки таких показників для України, слід зазначити таке. За 2010–2012 роки імпорт товарів в державу почав підвищуватися. У 2010 р. він становив 60742,2; 2011 р. – 82608,2; 2012 р. – 84658,1 млн дол. США. Найбільше Україна імпортувала товарів з країн СНД. Натомість, останніми роками експорт товарів також почав підвищуватись. Так, у 2010 р. Україна експортувала товарів на суму 51405,2; у 2011 р. – 68394,2; у 2012 р. – 68809,8 млн. дол. США [3]. Характеризуючи ці показники, слід відзначити негативне торговельне сальдо, яке збільшується щороку через випереджальні темпи зростання імпорту порівняно з експортом. У свою чергу, це негативно впливає на розвиток національного виробництва, динаміку внутрішнього ринку, вимагаючи коригування торговельних процесів з боку держави.

Державне регулювання МТ повинне не лише визначати порядок переміщення товарів і послуг, але й забезпечувати економічні інтереси та зростання безпеки держави. Окрім того, державне регулювання повинне мати на меті поглиблення і розвиток МТ України шляхом її інтеграції у світове господарство. Економічна інтеграція сприяє підвищенню інвестицій в економіку країн-членів об'єднання з внутрішніх та зовнішніх джерел, допомагає лібералізувати торговельні відносини між цими країнами, усуваючи перешкоди в торгівлі деякими товарами. Така активізація інвестиційного процесу зумовлюється структурними змінами у виробництві і споживанні, внутрішньою та зовнішньою економією на масштабах виробництва, а також зростанням доходів і реального попиту на товари та послуги.

Оскільки МТ для України є невід'ємною складовою забезпечення економічного зростання, держава повинна сприяти розвитку міжнародних торговельних відносин. Водночас сьогодні розвитку МТ України перешкоджають такі чинники, як неефективне управління вітчизняними підприємствами, недосконалість застосовуваних ринкових механізмів та методів державного регулювання ЗЕД; загострення міжнародної економічної конкуренції, нераціональність структури експорту-імпорту тощо.

Слід зазначити, що сучасна Україна має низку потенційних переваг для розвитку МТ, що полягають в існуючих запасах мінерально-сировинних ресурсів; сприятливих кліматичних умовах; наявності інфраструктури для надання послуг; великому потенціалі

високотехнічних галузей промисловості тощо. Для поліпшення структури та подальшого розвитку зовнішньої торгівлі України, на нашу думку, доцільно вжити таких заходів: підвищити рівень і якість продукції чорної металургії та важкого машинобудування, що експортується; розвивати конкурентоспроможні виробництва аграрно-промислового комплексу; стимулювати експорт ракетної та авіаційної техніки; розвивати і модернізувати транспортну інфраструктуру країни; залучати іноземний капітал для прискорення модернізації; створювати нові високотехнологічні галузі виробництва, маркетингові та сервісні мережі на міжнародних ринках; збільшити закупівлю за кордоном новітніх технологій, що не мають аналогів в Україні; активно впроваджувати міжнародні стандарти і процедури сертифікації; удосконалити фінансові механізми регулювання експорту; належним чином забезпечити інформатизацію ЗЕД.

1. Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини: підручник / Л.М. Горбач, О.В. Плотніков. – К.: Кондор, 2005. – 266 с.

2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 2157-IV (2157-15) від 04.11.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

3. Статистика експорту-імпорту товарів України за 1996–2012 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Сотник, І.М. Проблеми міжнародної торгівлі України [Текст] / І.М. Сотник, Я.О. Ус // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 101-103.